

KRIŽEVAČKA KUKMICA

**V. Pintiћ, Nataša Pintiћ-Pukec, F. Poljak, Katica Vojta,
Marija Meštrović, S. Flajpan, Z. Mihalić**

Uvod

Druženje Josipa Vojte s kućnim ljubimcima, inače tvorca ove pasmine kokoši, vezano je uz njegovo najranije djetinstvo. Kao sin školskoga podvornika često je navraćao do Višega gospodarskoga učilišta u Križevcima, gdje se u njihovim praktikumima koji su služili za praktičnu izobrazbu đaka i studenata, družio s kunićima, golubovima, kokošima i drugim vrstama domaćih životinja, koje su inače uzgajali i timarili tamošnji studenti. Od svih životinja s kojima se svakodnevno družio i koje je nastavio uzgajati kod kuće, najviše je ipak volio kokoši. Zahvaljujući toj ogromnoj ljubavi koju je gajio prema kokošima ubrzo se svrstao među najpoznatije, a ujedno i najtrofejnije uzgajivače u tome kraju, a i Hrvatskoj. Iako ga danas, nažalost, nema među živima, njegovi kolege, uzgajivači malih životinja, s ponosom ističu njegove rezultate i njegov doprinos koji je ostavio neizbrisiv trag na uzgojnom i oplemenjivačkom radu a svoja je vlastita iskustva na tome planu ostavio u baštinu novim generacijama.

Nastanak

Pasmina kokoši nastala je oplemenjivačkim radom uzgajivača Josipa i Katice Vojte iz Križevaca. Osnova uzgojnoga rada bile su domaće kokoši uzgajane u okolici Križevaca, koje je karakterizirala osrednja kukmica, srednje krupno tijelo sa dvojnim proizvodnim osobinama, za meso i jaja, te dobrom otpornošću. Odabirane autohtone kokoši križevačkoga kraja planski su križane s pijetlovima orpington pasmine. Uzgojni cilj bio je stvoriti atraktivnu izložbenu kokoš koja će zadržati proizvodna svojstva i otpornost domaće kokoši toga kraja.

V. Pintić, Marija Meštrović, Visoko gospodarsko učilište Križevci, M. Demerca 1, 48260 Križevci, Hrvatska; e-mail: vpintic@vguk

Nataša Pintić-Pukec, F. Poljak, Hrvatski stočarski centar, SLKM Križevci, Zagreb, Hrvatska
Katica Vojta, S. Flajpan, Z. Mihalić, Društvo za uzgoj malih životinja, Križevci, Hrvatska

Sa oplemenjivačkim radom, odnosno odabirom domaćih kokica i njihovim planskim križanjem s pijetlovima orpington pasmine, otpočelo se 1980. godine, a 1993. godine pasmina je promovirana i prvi put prikazana na izložbi malih životinja u Križevcima. Tada je propisan i njen pasminski standard.

Standard

Pasminu karakterizira bujno perje, koje je žuto-crno obrubljeno. Tijelo je kvadratično, skladno, a pijetlovi su posebno ponosnog držanja. Glava je srednje veličine. Na njoj se nalazi kukmica narančasto-žute boje kod pijetlova, a crno-smeđa kod kokica. Krijesta je jednostavna, mesnata i nazubljena, djelomično ili potpuno viseća.

Podušnjaci su crveni, veliki i izduženi kod pijetlova, dok su kod kokoši mali, gotovo neugledni. Podbradnjaci su kod pijetlova također veliki i crveni, a kod kokoši, mali i okruglasti. Oči su narančasto-žute, a kljun je jak, kratak i malo povijen, boje slonove kosti. Noge su kratke, kod pijetlova svijetle boje, a kod kokoši nešto tamnije nijanse. Vrat je srednje dug, dobro obrastao perjem pa djeluje poput grive narančasto-žute boje. Vrat je kod kokoši kratak, a perje crno-smeđe. Leđa su sedlasta i kod kokoši kratka. Pokrovno perje je žuto, obrubljeno tamnom, gotovo crnom bojom. Rep je srpastog izgleda s mnogo srpastog perja narančaste boje, a kod nekih primjeraka pomiješan s bijelom bojom. Kod kokoši je rep malen i tamno-smeđe boje. Prsa su široka, dobro pokrivena tamnosmeđim do crnim perjem. Pokrovno perje je žuto obrubljeno tamnom bojom, a kod kokoši izgleda kao krljušt. Bataci su mesnati, obrasli perjem crno-smeđe boje. Krila su srednje veličine, dobro priljubljena uz tijelo. Ima čvrstu konstituciju i mirnog je temperamenta.

Proizvodna svojstva

Spada u srednje-teške pasmine. Težina pijetlova je oko 4 kg, a kokoši od 2,5 do 3 kg. Odlikuje se bijelom kožom te sočnim i vrlo ukusnim mesom. Ima srednje fini kostur. Za razliku od pilića orpingtona, pilići križevačke kukmice brzo rastu i dosta brzo operjavaju. Kokice pronešu sa 6-7 mjeseci i snesu godišnje 150-170 komada jaja, prosječne težine do 60 grama.

Stanje pasmine i njeno očuvanje

Nažalost, brojčano se uzgoj ove pasmine nije dovoljno proširio, tako da zbog malene populacije postoji opasnost od nemogućnosti njenoga daljnega

očuvanja, jer prijeti uzgoj u srodstvu i nazadovanja kvalitete. Zalaganjem članova Društva za uzgoj malih životinja iz Križevaca, posebice njenih članova Zlatka Mihalića, Stjepana Flajpana i supruge pokojnoga tvorca ove pasmine gospođe Katice Vojte, započelo je ponovno širenje uzgoja i rad na promociji ove vrijedne pasmine kokoši. Pasma je sudjelovala na brojnim izložbama malih životinja i nalazi se upisana u brojnim katalozima a svoje je mjesto našla i u Enciklopediji hrvatskih domaćih životinja (2003.).

Napravljen je detaljni plan očuvanja i proširenja uzgoja ove pasmine sa stručnjacima Visokoga gospodarskoga učilišta iz Križevaca, gdje će se u praktikumu za peradarstvo učilišta uzgajati matično jato ove pasmine i raditi na njenom očuvanju kao pasmine, uzgojem u čistoj krvi.

Ključne riječi: oplemenjivački rad, pasmina kokoši, uzgojni cilj, izložbena kokoš

LITERATURA

1. Posavi M., Ozimec R., Ernoić M., Poljak F. (2003): Enciklopedija hrvatskih domaćih životinja. K. Zrinski d.o.o. Varaždin.
2. DZMŽ (2007): Arhiva – Društvo za uzgoj malih životinja Križevci.
3. DZMŽ Križevci (1999): Katalog., XXVIII. međugradska i VI. Županijska izložba životinja, 10.-12. prosinca. Križevci.